

тива. Проте розвиток лізингу набуде прискорення лише за умови державної підтримки, створення належної законодавчої бази та розуміння цієї проблеми кожною особою, причетною до економіки нашої держави.

Джерела та література

1. Артиш В.І. Лізинг в інвестуванні сільського господарства України // Економіка АПК. –2002. –№1. – С.83-87.
2. Білоусько Я. Форми і методи регулювання цін на сільськогосподарську техніку // Економіка України.- 2001.-№1.-С.67.
3. Васил'єва В. Лізинг у технічному переоснащенні агропромислового виробництва // Економіка АПК. – 2004. –№7. – С. 66-69.
4. Іванишин В.В. Фінансовий лізинг і його роль у матеріально - технічному забезпеченні АПК // Фінанси АПК.-2003.-№2.-С.42-44.
5. Плаксін О.А. Систематизація видів лізингу // Економіка АПК. –2005. –№9. –С.72-78.
6. Ткаченко В. Фінансовий лізинг в АПК // Сільський журнал. –2003. –№10. –С.7-8.
7. <http://www.academia.org.ua>
8. <http://www.ukragroportal.com>
9. <http://www.ukrstat.dov.ua>
10. <http://www.umoloda.kiev.ua>

Лагодієнко В.В.

ВИМОГИ СОТ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ

Державне регулювання України, як країни з перехідною ринковою економікою, повинно базуватися на основних положеннях та вимогах СОТ (Світової організації торгівлі). Україна вибрала курс Європейської інтеграції, тому її економіка повинна відповідати та працювати по принципах світового ринку.

Держави - учасники Світової організації торгівлі признають, що їх економічні та торгові відносини повинні сприяти підвищенню рівня життя, досягненню більш повної зайнятості населення, високих постійно зростаючих доходів та ефективних потреб, росту виробництва і торгівлі товарами та послугами з більш корисним використанням світових ресурсів з метою стабільного розвитку. Також вони повинні сприяти захисту та охороні навколишнього середовища з урахуванням потреб та інтересів, пов'язаних з неоднаковим рівнем їх економічного розвитку. Учасники звертають увагу на те, що для росту міжнародної торгівлі необхідно враховувати різний рівень економік, а саме менш розвинені повинні займати долю, згідно власних потреб їх економічного розвитку. Держави повинні заключати такі домовленості та договори, які повинні бути взаємовигідні та направлені на значне скорочення тарифів та інших бар'єрів у торгівлі, а також на знищення дискримінаційних мір у міжнародній торгівлі.

Основна ціль створення Всесвітньої організації торгівлі є створення цільної, стабільної та ефективно системи різноманітних норм, які базуються на Генеральній домовленості з тарифів та торгівлі, а також на досягнутих результатах лібералізації торгівлі, з урахуванням результатів Уругвайського

раунду, та на основних принципах різноманітної торговельної системи.

Мета наших досліджень. Проаналізувати основні положення та вимоги Світової організації торгівлі, основні моменти державного регулювання ринку сільськогосподарської продукції, що відповідають принципам світового ринку і які повинні працювати в умовах України.

Результати. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції - це втручання держави у обмінні процеси (інтервенції та експортно-імпорتنний режим), що здійснюється у потрібний час, у потрібному місці, у необхідних розмірах і переважно ринковими важелями.

В цьому плані розрізняють грошові інтервенції і товарні. Грошові інтервенції застосовуються державою у разі регулювання ринкових цін на сільськогосподарську продукцію: держава закуповує продукти, і такий спосіб підтримує попит, захищає вітчизняного товаровиробника. Товарні інтервенції - це пропозиція раніше закупленої сільськогосподарської продукції в інтересах споживача, що стримує підвищення цін, або пряме державне фінансування виробників сільськогосподарської продукції у межах державних комплексно-цільових програм.

У рамках експортно-імпортного регулювання застосовуються експортні субсидії з метою підтримки експорту у разі перевищення внутрішніх цін світовими, а також протекціоністські митні тарифи, зорієнтовані на захист внутрішнього ринку. Розвинені країни активно стимулюють національне сільське господарство шляхом регулювання внутрішніх цін, що перевищують світові, та експортної експансії національного аграрного виробництва.

Кожне підприємство - виробник сільськогосподарської продукції повинно мати власні особливості організації виробництва, специфіку технологічного процесу, але незалежно від форми організації виробництва їх діяльність підпорядкована вимогам законів країни, інших нормативних актів.

Організуючі підприємницьку діяльність, товаровиробники дотримуються принципів ринкової економіки: конкуренція, самозабезпечення, вільний вибір партнерів.

ВИМОГИ СОТ ДО ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РИНКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ УКРАЇНИ

Специфіка аграрної сфери виробництва свідчить, що опрацювання єдиної аграрної політики є найскладнішим аспектом функціонування Європейського Союзу, де аграрна політика інтегрує наступні основні цілі:

- підвищення ефективності виробничо-комерційної діяльності на основі науково-технічного прогресу, раціоналізації виробництва, головним чином, за рахунок підвищення продуктивності праці;
- створення аграрникам сприятливих умов життя та стійких прибутків від сільськогосподарської діяльності;
- захист виробників та споживачів сільськогосподарської продукції від зовнішнього впливу, зокрема деградації аграрних ринків;
- гарантоване забезпечення споживачів продуктами харчування шляхом виробництва країнами-членами Європейського Союзу основних продуктів харчування, чим забезпечується незалежність внутрішнього ринку від коливань світового ринку;
- задоволення продовольчого попиту споживачів за доступними цінами;
- аграрна сфера виробництва визнається основою національної безпеки;
- ціна виступає контрольним компонентом регулювання ринку;
- оптимізація взаємодії аграрних і організаційно-економічних структур та ринкової політики.

Поточна аграрна політика - це політика ціноутворення, субвенцій, кредитів, товарних резервів. Структурна політика - це політика концентрації, спеціалізації, організаційно-економічної модифікації форм підприємництва, розвитку аграрних регіонів та тощо [1].

Поняття "державне регулювання економіки" охоплює весь спектр економічних функцій в умовах ринку [1]. Зміст і масштабність цих функцій визначають пропорції - поєднання ринкового саморегулювання та державного втручання, що є однією з найскладніших проблем сучасного управління економічними системами, і кожна країна вирішує її по своєму, з урахуванням власних специфічних особливостей. Проте у цьому процесі можна виділити багато спільних рис і загальних тенденцій.

Першою такою тенденцією є формування нормативно - правових засад функціонування економіки, нормативно - правової бази встановлення та підтримання стабільних умов функціонування ринкового середовища, які можуть змінюватися лише під впливом суттєвих змін економічних умов функціонування системи чи цілей, які ставить перед собою країна. Аграрне законодавство охоплює питання функціонування власне сільськогосподарського виробництва, сфери реалізації, банкрутства, оподаткування, права успадкування, специфіки антимонопольного чи торгового законодавства. Особливе значення на ринку сільськогосподарської продукції мають правові засади регулювання власності, де виділяють три основних аспекти:

- гарантії права приватної власності як основи господарського життя;
- регулювання державного втручання у процеси використання приватного майна;
- забезпечення умов ефективного перерозподілу приватної власності відповідно до законів ринкової економіки.

Особливої деталізації та нормативного забезпечення ці аспекти потребують стосовно землі, оскільки на неї мають поширюватися усі права власності з погляду на землю як базовий ресурс аграрного виробництва та компенсації за поліпшення її якості.

Друга тенденція стосується гармонізації перерозподілу валового продукту з метою удосконалення структури суспільного виробництва та оптимізації рівнів доходів різних верств населення.

Відрізняють загальне та спеціальне регулювання ринку сільськогосподарської продукції як складової частини загальнонаціонального продовольчого ринку, що є складним механізмом цілеспрямованого формування державної аграрної структури, міжгосподарських та міжгалузевих зв'язків, оптимальних розмірів виробничих одиниць, соціальної інфраструктури сільської місцевості, продовольчого ринку, доходів аграрників тощо.

Основними складовими механізму державного регулювання ринку сільськогосподарської продукції є:

- спеціальне законодавство з питань регламентації організації та подальшого функціонування продовольчого ринку;
- регулювання попиту та пропозиції (через політику ціноутворення);
- регулювання доходів виробників та переробників сільськогосподарської продукції (через систему оподаткування);
- регулювання експортно-імпортного режиму (через систему квот);
- бюджетне фінансування цільових соціально-економічних програм.

Світовий досвід показує, що у формуванні ринку продовольства саме крупні компанії, у першу чергу торговельні, цілеспрямовано здійснюють політику цін, змінюють власний конкурентний статус, що посилює конкуренцію - головну рушійну силу ринку.

Майже завжди держава, виступаючи на продовольчому ринку ринковим суб'єктом (наприклад, при організації міждержавних поставок продовольства та сировини) визначає не лише ринкову кон'юнктуру, але й структуру ринку, контролює діяльність крупних центрів оптової торгівлі через створення змішаних адміністративних рад, реалізує свою організаційну роль у ціноутворенні шляхом підтримки гуртових цін на продукцію аграрного сектору [2].

На формування ринку сільськогосподарської продукції впливає промисловий і торговий капітал, - завдяки вертикальній інтеграції, що охоплює усі ланки - від безпосередніх виробників до перероб-

них підприємств та підприємств торгівлі. Вертикальна інтеграція набуває двох форм: повної інтеграції кооперування та контрактації (квазіінтеграція). Розширення вертикальної інтеграції в обох її формах позначається не лише на структурі ринку, але і його функціонуванні, і в першу чергу на таких процесах, як ціноутворення, стандартизація товарів, ритмічність поставок продукції тощо.

Інструментами обмежувальної дозвільної системи контролю імпорту та експорту продовольства в країнах Європейського Союзу є імпортно - експортні ліцензії та сертифікати. У світовій практиці з наукового та практичного погляду ринок розуміють у двох значеннях, система господарювання та форма організації і регулювання економіки; спосіб розподілу і перерозподілу матеріальних ресурсів, продукції і товарів, та форма організації товарно-грошових відносин.

Висновки. Державне регулювання ринку сільськогосподарської продукції - це втручання держави в обмінні процеси (інтервенції та експортно-імпорتنний режим), яке здійснюється в певний термін у необхідних розмірах і переважно ринковими важелями. І досвід розвинутих країн свідчить, що в Україні підтримка сільського господарства у період значних структурних змін має здійснюватися централізовано на державному рівні.

Джерела та література

1. Маланюк І.Ф. Реформування в аграрному секторі регіону. - К.: ІАЕ УААН, 1999.- 270с.
2. Зубець М.В. Напрями економічного зростання агропромислового комплексу України. - К.: Аграрна наука, 1999. - 56с.

Романова В.А.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

Вступ. Збалансований регіональний розвиток будь-якої держави є запорукою суспільного миру, національної злагоди й стабільного економічного зростання. Наявність функціональної системи взаємовідносин центр - регіони, системи, яка забезпечує суспільну злагоду й економічний прогрес, є індикатором рівня розвитку в державі демократії й становлення громадянського суспільства. Дієздатність державної регіональної політики є також важливим індикатором готовності нашої країни до її інтеграції в європейську спільноту. Успішне здійснення соціально-економічних перетворень в Україні значною мірою залежить від тісної взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування, раціонального поєднання загальнодержавних інтересів з інтересами й особливостями регіонів, ефективним використанням їхнього природно-ресурсного, трудового, науково-технічного й виробничого потенціалу.

Основна частина. Аналіз реформування економічних відносин в Україні за роки її незалежності свідчить про те, що перехід економіки регіонів до ринкових відносин здійснювався недостатньо регульовано. Внаслідок цього відбулася руйнація звичних територіальних пропорцій, замість поступового нівелювання рівнів соціально-економічного розвитку регіонів спостерігається їхня подальша диференціація, наростання поляризації між регіонами за рівнями соціального розвитку й потужністю економічного потенціалу. За цих обставин в Україні гостро постала необхідність формування й реалізації активної державної регіональної політики. Утвердження ефективної моделі взаємодії центральних та регіональних і місцевих органів влади є важливою складовою адміністративної реформи.

Суспільно-політичне значення регіональної політики держави необхідно розглядати, насамперед, з оцінки його ролі у розбудові системи державного управління, демократизації й формування громадянського суспільства, зміцнення системи місцевого самоврядування.

Розглядаючи проблему зміцнення потенціалу розвитку регіонів, потрібно виходити з того, що основним пріоритетним завданням має стати запровадження на регіональному рівні інвестиційно-інноваційної моделі розвитку, забезпечення подальшого розвитку науково-технологічного, інноваційного й людського потенціалу, підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів на внутрішньому й зовнішньому ринках.

Необхідно зазначити, що, на жаль, на сьогодні в Україні не сформовано цілеспрямовану систему реалізації державної регіональної політики. Домінує ситуативний підхід. Існуючі механізми державного регулювання регіонального розвитку успадкували принципи централізованої системи, можливості якої вичерпано. Аналіз результатів застосування інструментів державного регулювання розвитку регіонів засвідчив їхню низьку ефективність. Тому необхідно зосередити увагу на виробленні такої системи, яка була б адекватною сучасному стану регіонального розвитку в країні з урахуванням наукових і практичних надбань у цій сфері.

Невирішеною є проблема організації управління регіональним і місцевим розвитком. На даному етапі відсутні належні механізми координації: з одного боку - центральних органів виконавчої влади між собою щодо конкретної території; з другого - між ними і місцевими органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування в узгодженні цілей та пріоритетів. Немає чіткого розмежування сфер повноважень і відповідальності між цими органами. Місцеві органи влади не мають повноцінного законодавчого підґрунтя й фінансового забезпечення для виконання делегованих і власних повноважень. Тому нам необхідно визначити реальні шляхи підвищення ролі місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування у зміцненні потенціалу регіонального і місцевого розвитку та їхньої відповідальності за розвиток відповідних територій.

Проблему зміцнення потенціалу регіонів ми повинні розглядати не через дотації (трансферти), хоча й це необхідно робити, а насамперед через збільшення надходжень до місцевих бюджетів шляхом сприяння